Substitučná terapia pri liečbe závislostí od anodín v ambulantnej staroslivosti psychiatra

MUDr. Radovan Vaškovský

Psychiatrická, gerontopsychiatrická, sexuologická
a psychoterapeutická ambulancia
(Komárno, Levice)

MensClara, s.r.o.
Avicena Care SK, n.o.
www.psychiateronline.webnode.sk

Sympózium Indivior, 9. Bojnická AT konferencia, 3.október 2015

K histórii bolesti

V roku 1931 napísal nositeľ Nobelovej ceny Albert Schweitzer: „Všetcia musíme jeden raz zomrieť. Ja ťa ale môžem ochrániť od dní plných múk...

Bolesť je najstrašnejší pán, ktorý doprevádza ľudstvo po celý život až do smrti“

História liečiteľstva sú zo starého **Egypta** zo štvrtého tisícletia pred n. l.

K tíšeniu bolesti byly doporučované niektoré **nadprirodzené postupy uchované na papyrusoch:**

- použití „elektrických“ rýb – raje či úhory

- trepanácie lebky pri nádoroch hlavy

- **rastlinné a živočíšne produkty i alkohol**.

Šamani či liečitelia používali rôzne pomôcky, ako sú **amulety**, ale aj rôzne **lektvary**

V 13. storočí pred. n. l. sa objavujú prvé zmienky o používaní **ópia**

V 2. a 3. tisícročí pred n. l. vznikajú **v Číne základy akupunktúry**, ktorá sa prevádzala pomocí kostí

Súčasne rozvíjala sa liečba **rastlinnými preparáty ako indické konope** (*Cannabis indica*).

V Hippokratovej dobe bolo už bežné užívanie **rastlín s narkotickými účinkami**, ako napr. **mandragory, blenu, rulíka, konope i maku k výrobe ópia**

V starovekom **Ríme** žil v 1. st. n. l. lekár a bádateľ **Celsus, ktorý bolesť považoval za varovný príznak ochorenia**

Očný lekař C. Koller, **11. septembra 1884** použil **kokaín** po prvé k **lokálnemu znecitliveniu pri operácii** glaukomu.

Kazuistika MF, 62 ročná

- RA: Otec – ICHS, AH, matka –ortopedické ťažkosti, matka pila ale spontánne prestala. Matkin otec sa etylizoval
- OA: Vážne nebola chorá, operácie nn. Haemorhoidales. Chronická bronichitis. Psychiatricky liečená od 2006 roku pre závislosť od alkoholu a neurastenické ťažkosti v PA. Psych. hospitalizácia v r. 2010r – detox. a 2013 r po TS – užitím alkoholu a liekov.
- SA: szš, pracovala v odbore, hlavne ako stomatologická sestra, neskôr vrchná sestra polikliniky. Neskôr ako sestra v DSS. V súčasnosti SD, zastupuje v občasnom pracovnom pomere v stomatol. ambulancii. Matrimónium spokojné. 2 dospelé deti. Pomáha rozvedenému synovi s výchovou detí, často v ČR.

- AA: neudáva
- Abúzy: v 80-tych rokoch začala intenzívnejšie popíjať, hlavne destiláty v práci, neskôr aj doma, aj ráno pred odchodom do práce si vypila destilát. Dolievala si hlavne vodku vodou. Stalo sa, že aj následne šoférovala MV. Denný konzum dosiahol 0,5 -0,7 dcl destilátu.
- Pri nervozite zvykla používať 0,25 – 0,5 mg alprazolamu predpisovaný praktickým lekárom

- K vyššiemu užívaniu anodýn (Korylan, Ibalgin, Alnagon, Tramal) sa dostala počas práce na ambulancii resp. v zariadení DSS a pravidelne si nechávala predpisovať PL. Spočiatku pri migrénach, resp. ortopedických ťažkostiach. Postupne začala užívať tramadol denne, neskôr navyšuje dd. cez jednorazové užitie 300 mg do 1 000 mg denne.
- Fajčí 15 -20 cigariet denne
- LA: Lacipil, Furosemid ob deň

- Objektívne psychiatricky: Vedomie lucídne, kontakt naviaže, odpovede adekvátne, myslenie kohézne, bez bludov plne orientovaná, ip. tenzia kolíše, miestami dysfória, miestami úzkostnosť, maladaptabilita, emočná nestálosť, sebaľútosť. Dlhoročný úzus etylu, opakovaná recidíva abúzu destilátov, pitie potajme, stp. TS v ebriete, parciálna kritičnosť, neschopnosť plnej abstinencie, úzus bdz a hypnotík, nikotinizmus, úzus opiátových anodýn so zvyšovaním dávok, denným úzusom, hypoprosexia, dyssomnia, anam. osobnosť s rozvinutou závislosťou, emočne nestála.

Psychologické vyšetrenie:

- WAIS-R: intelekt v pasme mierne ho podpriemeru, všeob. rozhľadenosť zachovalá. Pod priemerom je schopnosť anticipácie, analyticko-syntetické schopnosti, PM tempo, úsudkové schopnosti.Možno uvažovať o deteriorácii intelektu s org. známkami CNS

Psychologické vyšetrenie:

- WMS- pamäťový test, profiluje sa v dolnom pásme subnormy (MQ83). Pracovná krátkodobá pamäť na dobrej úrovni. Pokles v oblasti novopamäti (zapamätávanie si i reprodukcia) Narušená je aj vizuálna pamäť a vytváranie nových asociačných spojov

Psychologické vyšetrenie:

- TKF: meria vizuálno motorickú kontrolu pozornosti a mnestickú kapacitu bezprostrednej vizuálnej pamäti. Tvar nakreslí s nepresnosťami. Kresba z pamäti- nevie nakresliť ani základný tvar, jednotlivé elementy si nepamätá. Narušená je schopnosť zapamätávania si priestorových vzťahov, oslabená vizuálna pamäť.

Psychologické vyšetrenie:

- Beck: skóre 21 - stredný stupeň depresie, smutná nálada, pocity zlyhania z minulosti, viní sa za veci, strata sebadôvery, nepokoj, menší záujem o ľudí, ťažšie rozhodovanie, nízka energia, menšia sústredenosť

- ROR: Bohatší prúd asociácií, kognitívno-percepčné fc. menlivej kvality. Osobnosť závislá, zužené zdroje spektra radosti. Emotivita chudobná, zvýšená senzitivita, úzkostne depresívne prežívanie, afektivita labilná, správanie determinované okolnosťami, nedostatočná adaptabilita, v záťažových a emočne náročnejších situáciách zlyháva. Kontakt s realitou zachovalý, známky organického poškodenia CNS

- Buprenorfin 8mg sl. 2x1/2 tbl, tramadol 100 mg vysadzuje v priebehu 3 dní
- Po 4 týždňoch 4mg buprenorfinu sl., abstinuje, nemá potrebu užívať anodyná
- Nú: zvláštny nepríjemný pocit v DÚ po užití buprenorfinu
- Ostatná terapia: Dosulepin 75 mg /R, Chlorprothixen 30 mg /N, Antethyl 3x2 tbl-týždenne, Cinolazepam, Alprazolam vysadzuje

- QUO VADIS?

- Cave!

  Zdravotnícky pracovník
  - prístup k drogám
  - prehliadanie
- Buprenorfin
  vhodný pri odvykaní od opiátových anodýn

Ďakujem za pozornosť